

ПЕРСПЕКТИВИ KEYС-МЕТОДУ В ПОГЛИБЛЕННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАРМАКОЛОГІЇ

Важнеча О.М., Власенко Н.О., Дев'яткіна Н.М., Дев'яткін О.Є., Луценко О.А.

Полтавський державний медичний університет

Розглянуто історію й сутність кейс-методу навчання. Показано його можливості у викладанні фармакології студентам-медикам, які сприяють поглибленню компетентності й соціалізації.

Ключові слова: кейс-метод, фармакологія, компетентність.

The history and essence of the case-study method are considered. Its possibilities in teaching Pharmacology to medical students, which contribute to increasing competence and socialization, are shown.

Key words: case-study method, Pharmacology, competence.

Модернізація вищої школи передбачає перепрофілювання професійної освіти на компетентісно орієнтовану педагогіку. Цей напрям передбачає вдосконалення педагогічних прийомів і технологій для успішного освоєння студентами професійних компетенцій, які дозволять випускникам стати конкурентоспроможними в практичній охороні здоров'я.

Студенти-медики з величезного потоку нових знань віддають перевагу тій інформації, яка максимально наближена до майбутньої практичної діяльності. Крім того, для успішного становлення компетентного фахівця необхідні самореалізація в установленні зв'язків і контактів із колегами, навички ділового спілкування. Ці компетенції вимагають більш дієвого підходу до організації педагогічної роботи зі студентами, переосмислення способів і засобів навчання [4].

Мета статті – проаналізувати можливості, які відкривають кейс-технології при вивченні фармакології студентами-медиками.

Case-study дослівно перекладається з англійської як тематичне дослідження. Це інтерактивний метод навчання, заснований на вирішенні ситуаційних завдань за матеріалами конкретних випадків із практики (case - випадок) [6; 7].

Метод кейсів як нова педагогічна технологія спочатку був апробований і застосований у галузі економіки і юриспруденції, а потім адаптований до медичної освіти [3; 8]. Основоположником кейс-методу Гарвардської школи бізнесу вважають С.С. Langdell, який у 1870 році почав упроваджувати метод case-study як розбір реальних ситуацій, пропонуючи студентам ознайомитися з оригінальними матеріалами судової справи і зробити власний висновок.

У медичній освіті кейс-метод було вперше застосовано в Медичній школі Гарварда [3; 8]. Традиційно студентів перших двох курсів не допускали до curaції пацієнтів і вони були змушені заучувати величезну кількість теоретичної інформації. Декан D. Tosteson вирішив змінити цю традицію і в 1985 році впровадив кейс-метод, аби підвищити мотивацію до навчання й комунікативну самореалізацію студентів. Рішення медичних кейсів відбувалося в невеликих групах безпосередньо на практичному занятті. Кейс складався з кількох частин, кожен частину обговорювали на окремому практичному занятті. У case-study описувався стан пацієнта під час звернення до лікувального закладу, результати первинного огляду, аналізи, установлення діагнозу, лікування, реакція пацієнта на призначення. Усі студенти брали участь у дискусії, обговорюючи колективне рішення.

Ключовими моментами сучасного кейс-методу є опис реальної ситуації; багатоваріантність розв'язання проблеми; єдина мета й робота в команді однодумців; групове оцінювання запропонованих рішень; емоційна залученість студентів [8; 9]. Кейси покликані вирішувати такі координаційні завдання навчання як регулювання навчальної діяльності здобувачів викладачем; стимулювання пізнавальної активності здобувачів, незалежно від рівня їхньої підготовки до заняття; контроль і оцінювання засвоєння знань і навичок за заданою тематикою [9].

Кейс-технології частіше застосовуються при вивченні клінічних дисциплін, але є достатній досвід їх використання на кафедрах фармакології [2; 3; 5]. Кейси з фармакології становлять собою задачу, сформульовану у вигляді конкретної ситуації, нормативну документацію, інструкції щодо застосування лікарських засобів. Для вирішення case-study викладач ділить навчальну групу на команди (2-5 осіб), які отримують по одному «кейсу». У групі, поряд зі студентами, які мають високу соціальну адаптацію, обов'язково включають студентів, які в даний момент перебувають у «стані неспіху». Викладач інструктує студентів, що під час обговорення в команді не можна нав'язувати свою точку зору, голосувати, у разі альтернативного рішення необхідно наводити розумні аргументи. Потім учасники команди, використовуючи кейс із запропонованою документацією, знаходять варіанти розв'язання проблеми й приймають консолідоване рішення. Далі обраний представник від кожної збірної зачитує перед аудиторією завдання, презентує результат спільної творчості, відповідає на запитання. У разі труднощів під час відповіді команда може надати допомогу. На заключному етапі викладач оцінює результати колективного рішення.

Як приклад Коротовскіх Л.С. наводить кейс за темою «Психотропні препарати» [3]: «Хворому на шизофренію (27 років) був призначений антипсихотичний препарат, що не викликає екстрапірамідних порушень. Курсовий прийом цього засобу усунув явища психозу, але з'явилися гіпотензія, тахікардія і утруднення сечовипускання. Черговий аналіз крові виявив у хворого агранулоцитоз. Визначте лікарський препарат, призначений хворому. Користуючись довідковою літературою, виберіть пацієнтові «атиповий» нейролептик, що не виявляє значного впливу на систему крові. Чи потрібен рецепт на обраний Вами препарат?» Матеріальне забезпечення для цього кейсу містить інструкції на клозапін, оланзапін, рисперидон, а також нормативні документи з виписування рецептів. Еталон відповіді, за словами автора [3], «Хворому був призначений клозапін - «атиповий» нейролептик, який блокує D₄ - дофамінові рецептори і викликає в якості побічного ефекту агранулоцитоз. Для заміни препарату можна запропонувати оланзапін, що мало впливає на систему крові. Рисперидон не має переваг перед клозапіном, бо найбільш часто з «атипових» нейролептиків викликає екстрапірамідні порушення. Умови та термін зберігання і

відпуску з аптеки: за рецептом».

Критеріями оцінювання case-study слугують комунікативні здібності студентів і рівні їх самореалізації в процесі підготовки інтерактивного завдання. Це приводить до об'єднання процесів соціалізації й індивідуалізації [4], дозволяє прояснити питання активності й креативності студентів за умов заданого нормативного простору, підвищує компетентність майбутніх лікарів [9]. Результатом застосування кейс-методу стає актуалізація певного комплексу знань, умінь і навичок, які необхідно засвоїти студентам при розв'язанні реальної клінічної проблеми, що відповідає компетентнісному підходу в розділі готовності до медичного застосування лікарських препаратів і їхніх комбінацій при вирішенні професійних завдань.

Практичні висновки з проаналізованого матеріалу полягають у необхідності широкого застосування кейс-методу під час викладання фармакології, обтяженої інформацією про сотні лікарських засобів.

Розробка кейсів здійснюється викладачами кафедри фармакології і вимагає високого рівня педагогічної майстерності й часу на моделювання реальної проблемної ситуації, вирішення якої приведе студентів до оволодіння комплексом знань, умінь і навичок професійної діяльності [1]. Підготовлені викладачами кейси зачитують, вивчаємо й обговорюємо на нарадах кафедри. Виходячи з цього алгоритму, вочевидь, необхідно передбачити нормативи робочого часу викладача (у нашому випадку – фармаколога) на створення й апробацію кейс-завдань.

У робочу програму дисципліни «Фармакологія» за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Фармація», «Стоматологія» в комплекти оціночних засобів мають бути включені case-study, урахувавши специфіку кожної спеціальності. Це буде сприяти можливості перетворення теоретичних положень у педагогічну практику завдяки конкретному дидактичному забезпеченню, що реалізує задум дослідження у вигляді комплексу кейсів.

Отже, розробка й упровадження в навчальний процес кейс-методу є перспективою для колективу кафедри фармакології в поглибленні професійної компетентності студентів і забезпечує зміну традиційних підходів до навчання на активну переробку й реалізацію отриманої студентами інформації в рамках майбутньої професійної діяльності.

Список використаної літератури

1. Гаранин А. А., Гаранина Р. М. Алгоритм составления кейса в процессе освоения клинических дисциплин в медицинском вузе. *Образование и наука*. 2016. Т. 132, № 3. С. 198-206. DOI: 10.17853/1994-5639-2016-3-198-206.
2. Коломиец О. М. Использование преподавателем кафедры фармакологии кейс-технологии для развития профессиональных компетенций студентов медицинского вуза. *Образовательный вестник «Сознание»*. 2015. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-prepodavatelem-kafedry-farmakologii-keys-tehnologii-dlya-razvitiya-professionalnyh-kompetentsiy-studentov> (дата обращения: 23.10.2021).
3. Коротовских, Л. С. Кейс-метод как способ повышения компетентности обучающихся на кафедре фармакологии. *Вестник ЮУрГУ. Серия «Образование. Педагогические науки»*. 2018. Т. 10, № 4. С. 72–76. DOI: 10.14529/ved180409.
4. Марцинковская Т. Д. Социализация в эпоху транзитивности: методологический аспект. *Психологич. журнал*. 2016. Т. 37, № 5. С. 14–21.
5. Олещук О. М., Чорномидз А. В., Маланчук С. Л., Драпак О. Я. Використання кейс-методу у викладанні фармакології для студентів медичного факультету *Art of Medicine*. 2018. Т.6, № 2. С. 123-129.
6. Раджабалиев Г. П., Нурмагомедова Н. Х. Кейс-технологии в образовании. *Вестник СПИ*. 2015. Т.14, №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/keys-tehnologii-v-obrazovanii> (дата обращения: 23.10.2021).
7. Трапезникова, Т. Н. Новейшие педагогические технологии: кейс-метод (метод ситуационного анализа). *Территория науки*. 2015. № 5. С. 52–59.
8. Cheek C., Hays R., Smith J, Allen P. Improving case study research in medical education: a systematised review. *Med Educ*. 2018. Vol. 52, No. 5. P. 480-487. DOI: 10.1111/medu.13469.
9. Cruess R. L., Cruess S. R., Boudreau J. D., Snell L., Steinert Y. A schematic representation of the professional identity formation and socialization of medical students and residents: a guide for medical educators. *Academic Medicine*. 2015. Vol. 90, No. 6. P. 718–725. DOI: 10.1097/ACM.0000000000000700.

СУЧАСНІ ТRENДИ У ВИКЛАДАННІ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Васильєва К.В., Безега О.В., Ємченко Я.О.

Полтавський державний медичний університет

На кафедрі шкірних та венеричних хвороб Полтавського державного медичного університету для навчання лікарів-інтернів і слухачів застосовують традиційні й інтерактивні методи: класичне конспектування, скетчноутинг, скрайбінг, імітаційні технології й телемедичні комунікаційні сервіси. Усі ці інструменти здатні вивести навчання з дерматовенерології на новий якісний рівень.

Ключові слова: тренди, освіта, дерматовенерологія, лікарі - інтерни, слухачі, скетчноутинг, скрайбінг.

At the department of Skin and Venereal diseases of Poltava State Medical University uses traditional and interactive methods for training doctor - interns and students (classical summarizing, sketching, scribing, simulation technologies and telemedicine communication services). All these tools can bring learning from a new level of dermatovenerology .

Key words: trends, education, dermatovenerology, interns, listeners, sketching, scribing.

Згідно з основними напрямками реформи освіти й залученням України до програми ЮНЕСКО «Інформація для усіх» інформаційно - комунікаційні технології (ІКТ) переформатовують освітній процес на новий рівень [1;8]. Сучасна освіта очікує від інформаційно - комунікаційних комплексів зміни типової поведінки лікарів-інтернів,